

Z A P I S N I K

sa Sedme sjednice Komisije za praćenje i kontrolu postupka privatizacije Skupštine Crne Gore, održane 8. jula 2021. godine

Sjednica Komisije je počela u 10 sati i 15 minuta.

Sjednici su prisustvovali članovi Komisije: **Maksim Vučinić** (predsjednik Komisije), **dr Dragan Bojović**, **Jovanka Bogavac**, **Marko Milačić**, **Zdenka Popović**, **mr Božena Jelušić**, **Danijel Živković**, **Bogdan Fatić**, **dr Predrag Sekulić**, **Andrija Popović** i **Genci Nimanbegu**, a saglasno članu 65 stavu 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore poslanik **Dragan Vukić** je mijenjao odsutnog člana **Vladimira Jokovića**.

Sjednici su saglasno članu 67 stav 2 Poslovnika prisustvovali: **Vera Keljanović**, v.d. generalne direktorice Direktorata za rudarstvo, geologiju i ugljovodonike u Ministarstvu kapitalnih investicija i **Rašo Čivović**, predstavnik radnika privrednog društva „Rudnici boksita“ AD, Nikšić.

Rad sjednice su pratili predstavnici medija.

Prije nego što se prešlo na utvrđivanje dnevnog reda članovi Komisije su, većinom glasova prisutnih članova, usvojili zapisnike sa Prve, Druge, Pete i Šeste sjednice Komisije.

Za sjednicu je predložen i usvojen sljedeći

DNEVNI RED:

1. **Kontrola postupka privatizacije privrednog društva „Rudnici boksita“ AD, Nikšić;**
2. **Tekuća pitanja.**

Prva tačka dnevnog reda

KONTROLA POSTUPKA PRIVATIZACIJE PRIVREDNOG DRUŠTVA „RUDNICI BOKSITA“ AD, NIKŠIĆ

Predsjednik Komisije je u uvodnom izlaganju podsjetio da su crveni boksiti najznačajnija metalična mineralna sirovina za razvoj Crne Gore. Otkriveno je preko 90 ležišta i pojava od čega su najkvalitetnija i najveća dijelom registrovana na teritoriji nikšićke Župe. Ukupne bilansne rezerve na ovom području iznose oko 94.244.000 tona. Izdvajaju se dva rudna pojasa, sjevernoistočni rudni pojas i jugozapadni rudni pojas

Župe. Prvi pojas obuhvata prostranu karstnu površ na desnoj strani rijeke Gračanice, između planine Vojnika i rijeke Morače. U ovom pojasu su procijenjene i najveće rezerve boksita, koje u rudnim rezervama jugozapadne Crne Gore učestvuju sa 80%. Najpoznatija ležišta su: Liverovići, Zagrad, Kutsko brdo, Podlaninik, Đurakov do, Biočki stan, Štitovo i Borovik, u kojima procentualno aluminijum oksida (Al_2O_3) iznosi od 52% do 60%, a sadržaj negativne komponente silicijum oksida (SiO_2) je ispod 5% od 32 m (Zagrad) do 64m (Đurakov do), Konjsko, Grebevici, Milankovac i dr.

Počeci eksploatacije crvenog boksita se vezuju za 1939. godinu kada je pionir rudarstva Nikola Čopić potpisao prvi ugovor o izvozu rude. Radi istraživanja i eksploatacije boksitne rude na području opštine Nikšić, 1948. godine se osniva preduzeće „Rudnici boksita“ AD Nikšić. Iste godine, sa slabom opremom, počela je eksploatacija rudnog ležišta iznad sela Zagrad, koje je udaljeno oko 17 km od Nikšića. Prve godine je iskopano 8000 tona boksita. Naredne godine je povećana proizvodnja, a naročito tokom '50-ih godina, kada je otvoren put za Kutsko brdo, a zatim proširen do najvećih ležišta boksitne rude Đurakovog dola, Biočkog stana i Štitova. Već 1975. godine proizvodnja Boksita je dostigla 400.000 tona. Ubrzo je pristupljeno rekonstrukciji, tako što su najveća ležišta boksita, Štitovo, Đurakov do i Biočki stan spojeni tunelom u dužini od 1500m sa izvoznom rampom na Seocima na 1220m nadmorske visine. Do Seoca je bila izgrađena moderna asfaltna saobraćajnica, pa je transport rude olakšan pogotovo u zimskim mjesecima. Godine 1977. količina proizvedene rude je iznosila 504.000 tona. Tokom '80-ih godina proizvodnja je stalno rasla da bi 1986. godine dostigla 780.000 tona. U Boksitima je radilo oko 1200 zaposlenih od kojih je više stotina stanovnika Župe. Do izgradnje kombinata aluminijuma u Podgorici, najvećim dijelom se boksit izvezio na tržište zapadne Evrope. Proizvodnja, zaključeno sa 31. 12. 2005. godine, iznosila je 23.200.000 tona boksita i 43.000.000 m³ jalovine, što bi pretvoreno u današnju tržišnu vrijednost iznosilo 624.400.000.00 eura.

Odlukom o planu privatizacije za 2004. godinu za prodaju putem međunarodnog tendera predviđen je bio Kombinat aluminijuma Podgorica, zajedno sa još par većih državnih preduzeća (Željezara, Telekom i Institut). Kao strateški povezano preduzeće sa KaP-om, „Rudnici boksita“ AD Nikšić istim planom su predviđeni za privatizaciju traženjem strateškog partnera, kroz aukciju ili ubrzani tender. Na taj način privatizacije je ponuđen paket akcija u vlasništvu državnih fondova, koji nije prelazio 50%, odnosno predstavljao je manjinski paket akcija. Većinski vlasnici su bili privatizacioni fondovi, građani i radnici. Riječ je o fondovima: Fond za razvoj, Fond penzijsko-invalidskog osiguranja i Zavod za zapošljavanje, kojima je data saglasnost u prodaji svojih paketa akcija, kao i, eventualnih, raskida ugovora po pitanju daljeg toka privatizacije nekog od preduzeća u kojima su imali paket akcija.

Shodno navedenom, formirana je tenderska Komisija za privatizaciju KaP-a, Elektroprivrede, Rudnika boksita i Rudnika uglja, kao četiri strateška povezana preduzeća. U tom dokumentu je navedeno da je procenat za privatizaciju kada je Rudnik boksita u pitanju 31,38%, dok je privatizovani dio kapitala 68,62%. Strategijom privatizacije KaP-a konstatovana je međusobna zavisnost KaP-a i Rudnika boksita, odnosno da je zajedničko vlasništvo nad ovim privrednim društvima najpovoljnija opcija za njihovo optimalno poslovanje. Sve drugo bi predstavljalo značajnu barijeru u privatizaciji, ako dugoročno snabdijevanje KaP-a rudom boksita pod unaprijed dogovorenim uslovima ne bude obezbijeđeno. Uz boksit, kao ključni input se smatrala i električna energija. Takođe, istim dokumentom je konstatovano da postoji određeni dug koji KaP ima prema Rudnicima boksita, koji će preuzeti Vlada Republike Crne Gore ili bi se riješio kroz privatizaciju Rudnika boksita, što predstavlja dodatan razlog koji govori u prilog teze o zajedničkom vlasništvu. U momemntu kada je usvojen Plan privatizacije u Rudnicima boksita je radilo 1400 zaposlenih, od čega 145 invalida rada. Pitanje invalida rada se planiralno izdvojeno rješavati u odnosu na postupak privatizacije. Krajem decembra 2004. godine taj broj je iznosio 1335 zaposlenih. Do izgradnje KaP-a 1970. godine, Rudnici boksita su bili izvozno orijentisani, a nakon početka proizvodnje u KaP-u su obezbjeđivali sirovinu za fabriku glinice kapaciteta 280.000 tona na godišnjem nivou, koji je opet obezbjeđivala sirovinu za fabriku elektrolize kapaciteta 102.000 tona, na godišnjem nivou. Kao jedno od ključnih pitanja strategije privatizacije KaP-a ukazano je na problem koji je u tom momentu bio veoma važan za rješavanje. Naime, još od 2002. godine nije postajao ugovor o cjenovnim odnosima između dvije kompanije, odnosno o glavnim proizvodima: aluminijumu i rudi boksita. U strategiji je konstatovano da od 1971. godine jedini kupac rude boksita je upravo KaP, što je značilo da su oba preduzeća u potpunoj međusobnoj zavisnosti. Smatrano je da za KaP nije ekonomski opravdano da traži alternativne dobavljače uslijed karaktera robe (gabaritnost, velika zapremina), kao i veliki troškovi transporta i manipulacije uz ograničenost kapaciteta Luke Bar. Osim ekonomskog, bitan je bio i socijalni momenat u Rudnicima boksita, u pogledu samog opstanka preduzeća.

Konačan predlog je bilo da se uz prodaju državnog, manjinskog udjela u preduzeću (31,38%) donese odluka o dokapitalizaciji u iznosu od 8 miliona eura uz sljedeće uslove: da oba preduzeća uđu u proces privatizacije kao dva odvojena preduzeća; da se definiše cijena boksita kroz korišćenje LME formule (Londonska berza metala) ili da bude fiksna; da se definiše način i uslovi eksploatacije ležišta, davanjem koncesije investitoru, što će biti suštinski važno pitanje u budućem periodu, kao i danas, iz razloga utvrđivanja procenta količina sa površinskih i jamskih kopova i kod prvih, utvrđivanje procenata otkrivke, uz poštovanje prosječnog hemijskog sastava potrebnog

za proizvodnju aluminijuma; socijalni program kao sastavni dio kupoprodajnog ugovora i investicioni i biznis plan u petogodišnjem periodu predložen od strane investitora.

U daljoj razradi Strategije privatizacije navedene su: ciljne grupe investitora (strateški investitori, trgovačke grupe, finansijski investitori i konzorcijumi i organizacije za posebne svrhe); kriterijumi za ispunjenje uslova i odabir, u cilju „kontrole kvaliteta“, eventualno zainteresovanih subjekata i njihovih ponuda; kriterijumi za ispunjavanje uslova (iskustvo i finansijska sposobnost, struktura vlasništva); kriterijumi za ocjenjivanje ponuda (kupovana cijena, investicioni petogodišnji plan, socijalni aspekt, kupovina akcija manjinskih akcionara su neki od najvažnijih kriterijuma); principi tenderskog procesa (transparentnost, efikasnost, pravičnost); paket ponude je uključivao: otkup tenderske dokumentacije i podnošenje garancije o ponudi, podnošenje paketa ponude na srpskom i engleskom jeziku, ponuda kupovne cijene, investicioni i biznis plan, program zaštite životne sredine i socijalni program. Većina od navedenih stavki je bila zajednička za privatizaciju oba preduzeća (KaP i Rudnici boksita).

Rašo Čivović, predstavnik radnika privrednog društva „Rudnici boksita“ AD, Nikšić, istakao je da je konkretna privatizacija Rudnika boksita izostala, jer je 2008. godine prekinuta proizvodnja u potpunosti. Kompanija „Plus“, kasnije firma „CEAC“, nijesu ulagali u Rudnike boksita, već su svo interesovanje preusmjerili na dobijanje kredita kod banaka. Dokumentacija vezana za privatizaciju je uglavnom uništena, nakon koje je firma ostavljena u minusu od 138 miliona eura, od čega su Rudnici Boksita samo KaP-u dugovali 54 miliona eura, a dug od 26.000 eura je ostao samo za potrošenu električnu energiju. Podatak da nije realizovan dogovor od 17 miliona eura investicija, na šta je bila obavezna ruska kompanija, dovoljno govori o neuspjeloj privatizaciji, napomenuo je Čivović. Vršene su tri sistematizacije radnih mjesta, nakon kojih je broj radnika konstantno smanjivan, a preostali radnici su obilježeni u sveskama bojama u odnosu kakav im je status u kompaniji. Firme „MM Prominent“ i kasnije „Swift“ su radile za Rudnike Boksita, tj. imale su monopol nad prodajom ulja i maziva, a povezane su sa bivšim gradonačelnikom Nikšića Veselinom Grbovićem, istakao je predstavnik radnika privrednog društva „Rudnici boksita“ AD, Nikšić.

Vera Keljanović, v. d. generalne direktorice Direktorata za rudarstvo, geologiju i ugljovodonikue u Ministarstvu kapitalnih investicija, pojasnila je da će predstavnici Ministarstva kapitalnih investicija dati svoj doprinos nakon što pregledaju zapisnik i zaključke sa Sedme sjednice Komisije za praćenje i kontrolu postupka privatizacije.

Dr Dragan Bojović, član Komisije, ocijenio je da je privatizacija Rudnika boksita urađena na štetu radnika i na štetu države Crne Gore, a sve u korist pojedinaca. Nalazišta boksita u Crnoj Gori su jedina preostala kao takva u Evropi, jer su rezerve u nalazištima u Mađarskoj, Grčkoj, Španiji i Bosni i Hercegovini iscrpljene. U trenutku privatizacije

2005. godine u privrednom duštvu „Rudnici boksita“ AD, Nikšić eksploatacione rezerve su iznosile 16 miliona tona. Privatizacija je išla pogrešnim tokom. U rudokopu Zagrad se nalazi najkvalitetnija ruda, za koju je predviđeno da se eksploatiše u periodu od 10 godina, sa određenim brojem radnika, ali je novi vlasnik imao namjeru da eksploatiše boksit u što kraćem periodu i sa što većom zaradom, na uštrb kvaliteta rude. Ruda nije eksploatisana putem otklanjanja otkrivke (površinski sloj zemljišta koji prekriva ugalj), koja je glavni nusproizvod iskopavanja, što znači da ruda nije postupno eksploatisana. Umjesto toga odlučeno je da se radi jamsko kopanje, tokom kojeg se gubi i do polovine rudnog bogatstva. Prilikom kopanja sa otkrivkom potrebno je, da bi se iskopalo 2,5 miliona tona rude, uložiti 71,5 miliona eura, da bi se od prodaje zaradilo oko 90 miliona eura. Za jamsko kopanje za igradnju infrastrukture je potrebno izdvojiti od 7 do 8 miliona eura, a od prodaje ostaje čisti dobitak od oko 35 miliona eura. Kupoprodajni ugovori o broju radnika, o načinu iskopavanja nijesu ispoštovani, a nadležni organi na to nijesu reagovali. Ruda u rudniku Zagrad iskopana je u roku od dvije godine i to sa samo 20 radnika, naglasio je Bojović. Osim navedenog postoje problemi malih akcionara, stambenog fonda za radnike, otpremnina za radnike, nezaštićenost invalida rada, kao i ekološki problemi uslovljeni nepažnjom vlasnika i radnika, zaključio je član Komisije Bojović.

Andrija Popović, član Komisije, pojasnio je da je glasao protiv dnevnog reda, jer smatra da ovo pitanje nije nadležnost Komisije, kao što je bio slučaj i sa sjednicom posvećenoj Kombinat aluminijuma Podgorica. Privatizacija Rudnika boksita je izvršena 2005. godine dok je stečajni postupak uveden 2013. godine na zahtjev Crnogorske komercijalne banke, zbog duga od 1,59 miliona eura, a potom je proglašen bankrot, jer u zakonskom roku niko nije dostavio Plan reorganizacije privrednog društva. Današnjoj sjednici bi trebalo da prisustvuju stečajni upravnik i predstavnici Privrednog suda, istakao je član Komisije Popović i upitao predsjednika Komisije da li postoji podatak o trenutnom broju radnika u Rudnicima boksita.

Proceduralno je intervenisao član Komisije **Genci Nimanbegu** i saopštio da zbog preuzetih obaveza u Odboru za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, mora napustiti sjednicu Komisije.

Predsjednik Komisije je pojasnio da se kontrola privatizacije privrednog društva „Rudnici boksita“ AD, Nikšić odnosi na period od 2005. godine do 2013. godine, kada je firmom upravljala ruska kompanija „CEAC“. Nakon što je privatizovana, zbog lošeg vođenja kompanija je proglasila bankrot, istakao je predsjednik Vučinić i dodao da se broj radnika ne može utvrditi jer na eksploatisanju rudnika trenutno radi više firmi podizvođača radova.

Mr Božena Jelušić, članica Komisije, napomenula je da crnogorsko društvo zaslužuje odgovore na brojna pitanja povodom privatizacije privrednog društva „Rudnici boksita“ AD, Nikšić, bez obzira na vremensku udaljenost i što je proces okončan. Ono što se ističe tokom čitavog procesa privatizacije Rudnika boksita, jeste favorizacija Kombinata aluminijuma Podgorica, jer su Rudnici boksita praktično dati u koncesiju na korišćenje KaP-u, što predstavlja dovoljan indikator o još jednom primjeru burazerskog kapitalizma. Poslanica Jelušić je istakla da Bosna i Hercegovina ima najveće rezerve u regionu u iznosu od 100 miliona tona godišnje, dok u Evropi najveće rezerve ima Grčka u iznosu od 600 miliona tona godišnje. U Crnoj Gori takođe postoje velike rezerve nalazišta boksita, ali se stiče utisak da one više nisu nikome potrebne, jer je postrojenje Glinica u KaP-u ugašena 2009. godine, i time je uništen značajan prirodni resurs Crne Gore. Kompanija Uniprom je nakon 2009. godine izvozila rudu u iznosu od 1 milion tona godišnje, ali su prihodovanjem od te prodaje isplaćivani gubici Kombinata aluminijuma Podgorica i investirano je u nove pogone u KaP-u. Radnici Rudnika boksita su najveći gubitnici privatizacije, jer je prema njima vršen selektivan pristup radničkim pravima. Promjene na tržištu metala i aluminijuma su velike i samim tim KaP-u više nije potrebna koncesija nad Rudnicima boksita, ali predstavnici Ministarstva kapitalnih investicija moraju naći održivi plan za rudarsko - metalski sektor, i za to su potrebni ljudi sa iskustvom, zaključila je Jelušić.

Marko Milačić, član Komisije, naglasio je da navodi Raša Čivovića, predstavnika radnika privrednog društva „Rudnici boksita“ AD, Nikšić, zahtijevaju hitan odgovor Državnog tužilaštva, jer se iz navoda može zaključiti da je bivši gradonačelnik Nikšića Veselin Grbović, učestvovao u zloupotrebi službenog položaja pribavljajući korist za firmu „MM Prominent“, kasnije preimenovanu u „Swift“. Privatizacija Rudnika boksita se može gledati iz konteksta političkih fenomena, jer se predstavnici Dps-a mogu smatrati majstorima otimanja, što govori o ukorijenjenom sistemu iskorišćavanja resursa Crne Gore. Politička odgovornost u ovom slučaju, i u svim sličnim slučajevima, je na najodgovornijim funkcijama, a najveća na Predsjedniku Crne Gore Milu Đukanoviću, koji je rukovodio svim procesima u Crnoj Gori. Privatizacija Rudnika boksita predstavlja izrabljivanje velikih prirodnih resursa Crne Gore naočigled građana i naočigled Državnog tužilaštva. Bitno je znati i ulogu investitora u procesima privatizacija u Crnoj Gori, zaključio je poslanik Milačić.

Rašo Čivović, predstavnik radnika privrednog društva „Rudnici boksita“ AD, Nikšić, istakao je da osim Veselina Grbovića, vlasnik firmi „MM Prominent“ i „Swift“ je i poslanik Skupštine Crne Gore Branko Čavor. Čivović je dodao i da su bivši vlasnici iz kompanije „CEAC“ uništili pogon za proizvodnju plastike u Rudnicima boksita.

Zdenka Popović, članica Komisije, napomenula je da je kod država koje nijesu bogate i resursima i finansija, u rudarskom sektoru dominantiji privatni interes, jer takve države ne mogu da finansiraju nove tehnologije i investicije i obično tada države, kao što je slučaj i sa Crnom Gorom, prodaju rudnike privatnim kompanijama. Dužnost države koja prodaje rudnike je da zaštiti imovinu i proizvodnju koncesionim ugovorima, kako bi državni interes bio uvijek u prednosti u odnosu na privatni. U Crnoj Gori se desilo upravo suprotno, jer je nekolicini biznismena moglo biti da rade šta žele. Proizvodnja u firmi „Rudnici boksita“ AD, Nikšić, u kojoj je tada radilo 1400 radnika, prije privatizacije na dan 31. 12. 2005. godine, je iznosila 23,2 miliona tona boksita i 43 miliona m³ jalovine, u vrijednosti od 624,4 miliona eura. Neshvatljivo je kako je u firmi, od takve početne pozicije, proglašen bankrot 2013. godine. Te godine je uveden prvo stečaj u Rudnicima boksita, zbog neplaćenih obaveza u iznosu od 2,3 miliona eura, što je rezultiralo prodajom imovine kompanije, kako bi se naplatili povjerioci. Međutim 2014. godine pojavili su se novi povjerioci u stečajnom postupku, sa potražnjom u iznosu od 120 miliona eura, dok se za socijalni program iste te godine prijavilo 110 radnika od ukupno 313 radnika, koliko je radilo tada u kompaniji. U tom periodu radnicima se dugovalo 13 mjesečnih zarada, regresi, zimnice i jubilarne nagrade, u vrijednosti od oko 14 miliona eura, što je sve otišlo u stečajnu masu da bi se namirili povjerioci. Kroz analizu stečajnog postupka jasno se može uvidjeti namjera da se zaštiti interes vlasnika Kombinata aluminijuma Podgorica. Prodaja imovine Rudnika boksita je startovala sa početnim tenderom o prodaji imovine 2014. godine, u kojem su bili ponuđeni poslovne zgrade i građevinski objekti, sa početnom cijenom od 10,7 miliona eura. S obzirom da prvi tender nije uspio, cijena je smanjivana na 9,5 miliona eura pa naknadno na 8,5 miliona eura, da bi 2015. godine ta ista imovina bila prodana za 5,39 miliona eura kompaniji Uniprom. Firma Uniprom je platila depozit u iznosu od 540 hiljada eura i prilikom potpisivanja kupoprodajnog ugovora dodatnih milion eura, a za preostali dio novca dogovorene prodaje ne postoje dostupni podaci o uplatama, naglasila je Popović i dodala da je kompanija Uniprom 2020. godine odlučila da proda tu imovinu sa početnom cijenom od 1,55 miliona eura, što sve navodi na sumnju da kompanija Uniprom nije uopšte uplatila preostali dio novca. Nakon svega navedenog jasno je da je privatizacija privrednog društva „Rudnici boksita“ AD, Nikšić loša privatizacija, u kojoj je interes pojedinca bio bitniji od interesa države Crne Gore i radnika Rudnika boksita, zaključila je poslanica Popović.

Predsjednik Komisije je istakao da bi bilo svrsishodno da Komisija traži od Ministarstva kapitalnih investicija podatke o koncesionim ugovorima, koji su potpisani od momenta privatizacije privrednog društva „Rudnici boksita“ AD, Nikšić 2005. godine, do bankrota kompanije 2013. godine.

Dr Predrag Sekulić, član Komisije, ocijenio je da je otvoreno više pitanja na sjednici koja se mogu grupisati u tri cjeline: ugovor o privatizaciji Rudnika boksita, uvođenje stečajnog postupka u kompaniji i pitanja prava zaposlenih. Poslanik Sekulić je naglasio da ukoliko je bilo ko prekršio zakon iz Demokratske partije socijalista, taj treba i da odgovara za to.

Najznačajnije rezerve boksita na svijetu su trenutno u Australiji (40%) i u Latinskoj Americi (30%), dok je udio u Evropi dosta manji i veliki dio prerađivačkih kapaciteta aluminijuma je ugašen, najvećim djelom tokom ekonomske krize od 2008. do 2012. godine. Aluminijum je berzanska roba i na svjetskom tržištu se određuje cijena. U Evropi električna energija u proizvodnji aluminijuma iznosi oko 40%, a cijena električne energije u Crnoj Gori je dostizala i 50 eura po megavat satu (MWh), bez obzira što se koristi vršna struja. Sigurno je da niko od predhodnih vlasnika ne bi napustio Rudnike boksita, da mu je to bilo ekonomski profitabilno. Kombinat aluminijuma u Mostaru se smatrao dobrim primjerom, kako državna uprava može da upravlja jednom takvom firmom, ali to je uslovljeno bilo kompenzacijom električne energije, što je rezultiralo uvođenjem stečajnog postupka u kompaniji, sa velikim gubicima.

Ukoliko postoje jasni dokazi o kršenju ugovora o privatizaciji privrednog društva „Rudnici boksita” AD, Nikšić, to je neophodno prijaviti nadležnim državnim organima, a ne Komisiji za praćenje i kontrolu privatizacije, jer Komisija nema ustavne nadležnosti da sudi u postupcima. Takođe, predstavnici Vlade, u ovom slučaju Ministarstva kapitalnih investicija, su bili dužni da članovima Komisije pojasne konkretan slučaj u vezi sa Rudnicima boksita, tj. da li je nešto urađeno nezakonito pri zaključivanju ugovora o privatizaciji i da li su radnička prava uskraćena, a ne da zaključuju nakon rasprave u radnom tijelu Skupštine.

Predsjednik Komisije je istakao da je ruda u Crnoj Gori jedna od najkvalitetnijih u svijetu (prirodna glinica), pa samim tim je bitniji kvalitet u odnosu na kvantitet rude. Niko nije odustao od Rudnika boksita, već je ruda u najboljem periodu eksploatisana u korist javnog interesa, dok je u prethodnom periodu eksploatisana u korist privatnog interesa, što nije u skladu sa Zakonom o rudarstvu i koncesionim ugovorima.

Dr Predrag Sekulić, član Komisije, podsjetio je da osim što su u Australiji najveće rezerve, u toj zemlji je i najkvalitetnija ruda sa procentom od 60% aluminijum oksida (Al₂O₃). **Predsjednik Vučinić** je dodao da se kriterijum kvaliteta rude mjeri i sa procentom prisutnosti silicijum oksida (SiO₂), a ne samo sa procentom prisutnosti aluminijum oksida (Al₂O₃).

Jovanka Bogavac, članica Komisije, ocijenila je da nije bitno toliko koliko koja zemlja ima prirodnih rezervi u rudarstvu, već sistem eksploatacija. Sistem je bio takav da su preduzeća uništavana do mjere da se pokretao stečajni postupak, da bi se na kraju

prodala po minimalnoj cijeni. Poslanica Bogavac je istakla i nepovoljan položaj radnika iz rudarsko - metalskog sektora i apelovala na parlamentarnu većinu u Skupštini da pronađu najbolje rješenje, kako bi se pomoglo rudarsko-metalском sektoru, to jest radnicima koji rade na najtežim radnim mjestima, na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

Bogdan Fatić, član Komisije, podsjetio je da je u periodu od 1998. do 2005. godine Rudnicima boksita rukovodio Veselin Grbović i da je zatekao preduzeće sa značajnim dugovima, u kojem nijesu isplaćene zarade i nijesu uplaćeni porezi i doprinosi, ali je uspio za kratko vrijeme da isplati dugovanja i da redovno isplaćuje mjesečne zarade za 1500 zaposlenih u tom periodu, što je na mjesečnom nivou iznosilo oko 1,5 miliona eura. Godišnja proizvodnja u tom periodu je iznosila i do 750 hiljada tona. Firma je privatizovana 2005. godine kada je ruska kompanija „CEAC“ kupila Rudnike boksita po cijeni od skoro 10 miliona eura. Ugovorom o prodaji kompanija „CEAC“ je dobila koncesiju nad rudnicima za rok od 20 godina uz obavezu da godišnja eksploatacija rude ne bude ispod 650 hiljada tona. Vlada Crne Gore i firma „CEAC“ su 26. oktobra 2009. godine potpisali Ugovor o poravnanju i ruska kompanija je tako prenijela na državu Crnu Goru 50% svojih akcija, pa su od tada i „CEAC“ i država Crna Gora imali udio od 31,8% akcija u Rudnicima boksita. U momentu privatizacije 2005. godine je u Rudnicima boksita radilo 1300 radnika, dok je u periodu od 2005. do 2011. godine Rudnike napustilo 900 radnika, a za otpremnine je izdvojeno oko 13,5 miliona eura. Za radnike koje nijesu ostvarili pravo na penziju uplaćene su otpremnine u prosjeku u iznosu od 13,3 hiljada eura, a rukovodstvo je u te svrhe isplatilo ukupno oko 460 hiljada eura. Trenutne zalihe rude, po zvaničnim podacima, iznose u tržišnoj vrijednosti oko 20 miliona eura. Nakon javnog nadmetanja 2015. godine imovinu Rudnika boksita je kupila firma „Uniprom“, po cijeni od 5,39 miliona eura. Osim plaćene kupoprodajne cijene kompanija „Uniprom“ je uložila u obnovu Rudnika boksita planiranu investiciju od 30 miliona eura. Proizvodnju vrši 320 radnika, koji su zapošljeni dijelom u firmi „Uniprom metali“, a dijelom u kompanijama podizvođača. Imovinu, koja se prodaje kroz stečajni postupak nije kupila kompanija „Uniprom metali“. Prosječna neto zarada u preduzeću „Uniprom metali“ iznosi 950 eura, dok kod podizvođača iznosi od 600 do 1150 eura, sa uplaćenim porezima i doprinosima. Od 2016. godine do 2020. godine ukupno je uplaćeno 3,5 miliona eura za koncesione naknade, državnoj firmi „Montecargo“ za prevoz rude uplaćeno je 15,8 miliona eura, dok je Luci Bar uplaćeno oko 17 miliona eura. Poslanik Fatić naglasio je da očekuje od Ministarstva kapitalnih investicija konkretno rješenje za problem radnika rudarsko-metalskog sektora i dodao da su rudni resursi isplativi i da treba iskoristiti i resurse u Beranama, a ne samo u Nikšiću i Pljevljima. Prodaja imovine Rudnika boksita

vrši se zbog neisplaćene dobiti mađarskoj firmi „Vagon inpex“, koja je bila predviđena koncesionim ugovorom, zaključio je poslanik Fatić.

Rašo Čivović, predstavnik radnika privrednog društva „Rudnici boksita“ AD, Nikšić, pojasnio je da se upravna zgrada i ostala imovina prodaju kako bi se namirili gubici mađarske firme „Vagon inpex“, ali je ta imovina dio stečajnog postupka, u kojem ne učestvuje ta kompanija.

Dr Dragan Bojović, član Komisije, naglasio je da je potrebno preispitati sve koncesione ugovore u vezi sa Rudnicima boksita, i u kojem obimu su realizovani, jer je kupac bio dužan da radi u skladu sa ugovorom, jer bi u suprotnom plaćao ugovorima predviđene penale. Potrebno je ispitati i u kom obimu su završene koncesione obaveze prema opštini Nikšić. Poslanik Bojović je i podsjetio na riječi bivšeg gradonačelnika Nikšića Labuda Šljukića, koji je ocijenio predlog za privatizaciju Rudnika boksita, po tadašnjoj cijeni od 10 miliona eura, kao loš predlog i da je nivo koncesija premali, jer ponuđenih 2% nije dovoljno u odnosu na prosječnu ponudu od 8%, čime bi se stvorio gubitak od oko milion eura.

* * *

Sjednica je prekinuta u 13 sati i 05 minuta, a nastavljena u 13 sati i 20 minuta.

* * *

Predsjednik Komisije je saopštio dogovor članova Komisije da se zaključci sa Sedme sjednice Komisije donesu na narednoj sjednici.

Druga tačka dnevnog reda

TEKUĆA PITANJA

U okviru ove tačke dnevnog reda, **predsjednik Komisije** je podsjetio da ističe rok na koji je angažovan stručni konsultant Predrag Marojević i predložio da članovi Komisije donesu novu odluku o njegovom angažovanju. Predlog se odnosi na rok od 120 radnih dana, koji je definisan Zakonom o radu, sa zadatkom davanja mišljenja, predloga i sugestija u vezi sa kontrolom postupaka privatizacija koje su predviđene Planom rada Komisije u trećem i četvrtom kvartalu 2021. godine.

Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije jednoglasno je usvojila je Odluku o angažovanju stručnog konsultanta Predraga Marojevića.

Sjednica je završena u 13 sati i 25 minuta.

Broj:

SEKRETARKA KOMISIJE

Eliza Šećerović

PREDSJEDNIK KOMISIJE

Maksim Vučinić